



OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA
W POZNANIU

WYNIKI
EGZAMINU MATURALNEGO
Z HISTORII
RAPORT

WOJEWÓDZTWA
LUBUSKIE*WIELKOPOLSKIE*ZACHODNIOPOMORSKIE

2012

Historia

Pisemny egzamin z historii został przeprowadzony 14 maja 2012 r. Maturzyści, przystępujący do egzaminu maturalnego po raz pierwszy, zdawali historię wyłącznie jako przedmiot dodatkowy. Przedmiotem obowiązkowym była dla tych zdających, którzy zdawali ją we wcześniejszych latach jako przedmiot obowiązkowy i nie zdali go lub w bieżącym roku chcieli podwyższyć uzyskany wynik.

Do egzaminu z historii po raz pierwszy przystąpiło w Okręgu 3142 maturzystów, co wskazuje na utrzymującą się od roku 2005 tendencję spadkową. Poziom podstawowy wybrało 1848 maturzystów, poziom rozszerzony - 1294.

Historia jako przedmiot dodatkowy (a dla powtarzających egzamin lub podnoszących wynik - obowiązkowy) mogła być zdawana na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym; wyboru poziomu dokonywał zdający, składając deklarację maturalną. Wynik nie decydował o tym, czy absolwent zdał egzamin.

Egzamin na poziomie podstawowym trwał 120 minut, na poziomie rozszerzonym 180 minut.

Absolwenci szkół i oddziałów dwujęzycznych zdający egzamin maturalny z historii nauczanej w języku obcym, będącym drugim językiem nauczania, rozwiązywali arkusz dodatkowy w dniu 25 maja 2012 roku. Ta część egzaminu trwała 80 minut, a jej wynik również nie miał wpływu na to, czy maturzysta zdał egzamin maturalny.

I. Opis zestawów egzaminacyjnych (arkuszy)

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzały umiejętności odpowiadające standardom wymagań egzaminacyjnych z historii. Pozwalały zdającym wykazać się:

- w obszarze I - znajomością faktografii i terminologii historycznej w stopniu umożliwiającym rozumienie przeszłości w odniesieniu do:
 - państw – ich organizacji, struktury władzy, terytorium,
 - systemów politycznych,
 - struktury i organizacji społeczeństw,
 - życia gospodarczego,
 - wydarzeń politycznych i militarnych oraz konfliktów i kryzysów społecznych, gospodarczych i ideologicznych,
 - znajomości i działalności najważniejszych postaci, dynastii, grup społecznych,
 - życia religijnego,
 - osiągnięć cywilizacyjnych,
 - osiągnięć kultury i sztuki, myśli politycznej i filozoficznej,
- w obszarze II - umiejętnością stosowania faktografii i terminologii historycznej do wyjaśniania procesu historycznego,

- w obszarze III - umiejętnością przedstawiania oraz oceniania wydarzeń i zjawisk historycznych, a także formułowania przejrzystej i logicznej wypowiedzi pisemnej.

Wagę procentową punktów możliwych do uzyskania za umiejętności sprawdzane podczas egzaminu przedstawiają dane w tabeli nr 1.

Tabela 1. Waga procentowa punktów możliwych do uzyskania za umiejętności sprawdzane podczas egzaminu maturalnego z historii

	Obszar I wiadomości i rozumienie		Obszar II korzystanie z informacji		Obszar III tworzenie informacji	
	Liczba pkt za standard	Waga %	Liczba pkt za standard	Waga %	Liczba pkt za standard	Waga %
Arkusz PP	15	15	64	64	21	21
Arkusz PR	1	2	15	30	34	68

Arkusz na poziomie podstawowym zawierał 33 zadania, w tym zadania złożone, w których badano szczegółowe umiejętności. Zadania obejmowały historię Polski od jej początków do XX wieku oraz historię powszechną od starożytności do XX wieku i uwzględniały wszystkie trzy obszary standardów wymagań egzaminacyjnych. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie podstawowym zdający mógł uzyskać 100 punktów.

Arkusz na poziomie rozszerzonym składał się z trzech części. Część I sprawdzała wiadomości i umiejętności zawarte w standardach wymagań egzaminacyjnych z historii dla poziomu podstawowego i rozszerzonego. Różnego typu zadania otwarte i zamknięte sprawdzały treści związane z historią Polski i historią powszechną. Za poprawne rozwiązanie 15 zadań zdający mógł otrzymać maksymalnie 20 punktów.

Część II i III została zatytułowana „*Wielcy ludzie w historii*”. W części II zdający wykonywali polecenia do zamieszczonych w arkuszu różnorodnych źródeł wiedzy historycznej, dotyczącej wydarzeń z okresu epoki nowożytnej i XIX wieku. Rozwiązywali 9 zadań związanych z analizą tych źródeł - za ich poprawne rozwiązanie mogli uzyskać maksymalnie 10 punktów.

W części III arkusza absolwenci pisali wypracowanie na jeden z dwóch tematów. Tematy dotyczyły życia i działalności wielkich postaci w historii. W temacie nr 1 należało rozstrzygnąć, czy Aleksander Wielki był wodzem czy politykiem, a w temacie 2. przedstawić i ocenić wkład Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dla odzyskania wolności przez Tematy poruszały to samo zagadnienie co źródła, ale dotyczyły innych epok historycznych.

Za poprawnie napisane wypracowanie w części III zdający mógł otrzymać maksymalnie 20 punktów. Łącznie za zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym absolwent mógł uzyskać maksymalnie 50 punktów.

II. Interpretacja osiągnięć zdających

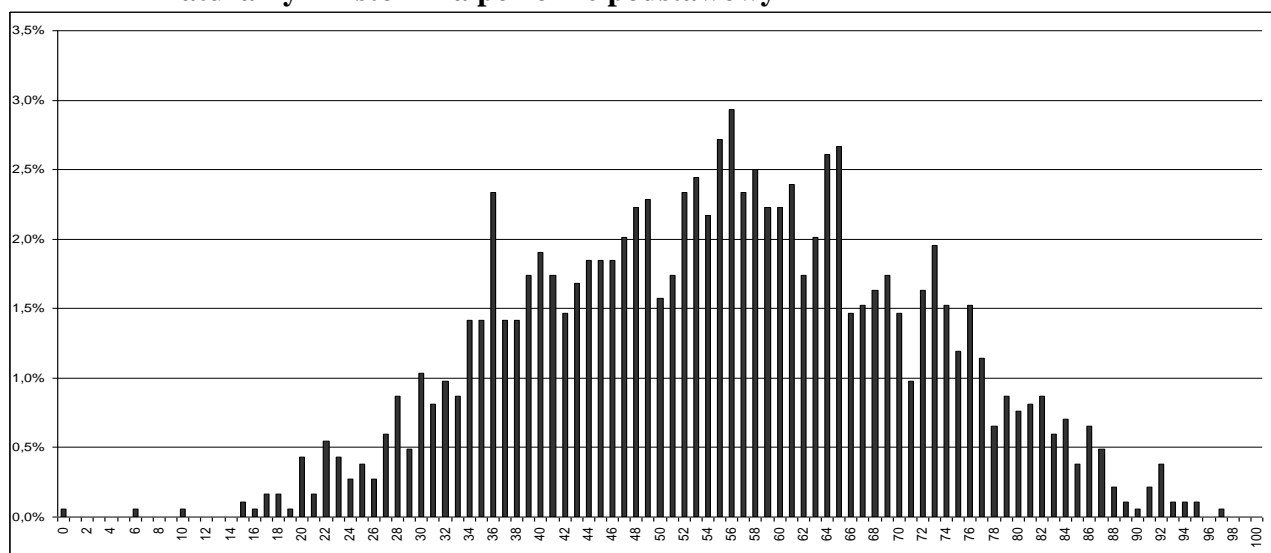
Wyniki egzaminu na poziomie podstawowym

W tabeli nr 2 znajdują się podstawowe parametry statystyczne wyników uzyskanych za zadania w arkuszu na poziomie podstawowym. Natomiast rozkład wyników uzyskanych przez zdających przedstawiono na wykresie nr 1.

Tabela 2. Parametry statystyczne opisujące wyniki w arkuszu na poziomie podstawowym

Kraj	Okręg							
Średni wynik punktowy	Średni wynik punktowy	Odchylenie standardowe	Mediana (wynik środkowy)	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współ-Czynnik łatwości
54	55,02	16	55	56	97	0	54,60	0,53

Wykres 1. Rozkład wyników punktowych uzyskanych przez zdających egzamin maturalny z historii na poziomie podstawowym



Z danych w tabeli 2. i wykresu 1. wynika, że statystyczny maturzysta uzyskał wynik 55,02 pkt, co stanowi 55,02 % liczby punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie podstawowym, jest to wynik wyższy niż w roku 2011 o 5,02 pkt.

Podobnie jak w roku ubiegłym, rozłożyły się miary tendencji centralnej: średnia arytmetyczna (55,02 pkt) i mediana (55 pkt) są sobie prawie równe, natomiast modalna ma wyższą wartość (56 pkt), co sugeruje symetryczny i zbliżony do normalnego rozkład wyników. Równa średniej arytmetycznej wartość mediany i nieco wyższa od niej wartość modalnej wskazuje na przesunięcie wyników lekko w prawo – rozkład jest więc nieznacznie lewoskośny. Oznacza to, że większa liczba maturzystów uzyskała wyniki wyższe, co jest widoczne na wykresie (w roku 2011 mniejsza liczba maturzystów uzyskała wyniki wyższe). Zwiększył się natomiast w stosunku do roku ubiegłego rozstęp wyników. Wynosi on 97 punktów (w roku ubiegłym 94, w 2010 - 87 pkt), co wskazuje na utrzymujące się duże zróżnicowanie poziomu wiedzy i umiejętności wśród zdających. Żaden zdający nie uzyskał wyniku maksymalnego – 100 punktów, najwyższy wynik to 97 pkt (wynik wyższy niż w roku ubiegłym - 94 pkt). Natomiast najniższy wynik to 0 pkt (otrzymał go tak jak w roku 2011 jeden zdający). W roku 2010 najniższy wynik wynosił 11 pkt, a w roku 2009 - 17 pkt (wtedy to egzamin z historii był egzaminem obowiązkowym i miał wpływ na to, czy maturzysta zdał egzamin maturalny z tego przedmiotu).

Dane szczegółowe dla poszczególnych województw zamieszczono w tabelach 3., 4., 5.

Ogółem 1848 zdających

Tabela 3. Województwo lubuskie

Liczba zdających – 286

Średni wynik punktowy	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
57	60	97	17	56,58	0,55

Tabela 4. Województwo wielkopolskie

Liczba zdających – 1030

Średni wynik punktowy	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
54	56	95	10	53,71	0,52

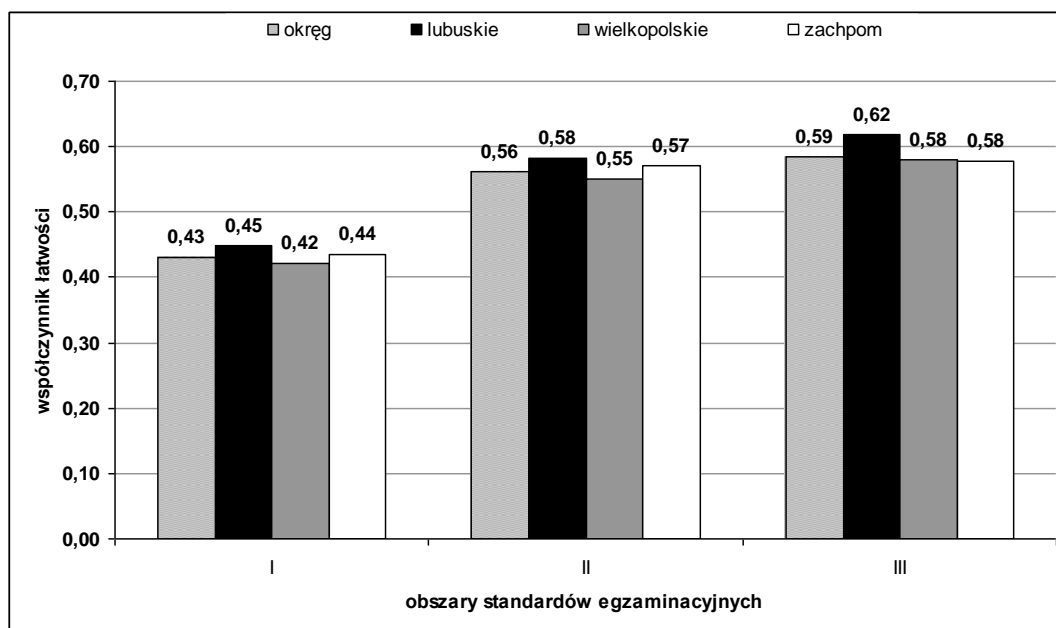
Tabela 5. Województwo zachodniopomorskie

Liczba zdających – 532

Średni wynik punktowy	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
56	65	95	0	55,23	0,53

Sprawdzone wiadomości i umiejętności sprawiły absolwentom, tak jak i w latach poprzednich, różną trudność, biorąc pod uwagę poszczególne obszary standardów egzaminacyjnych. Informują o tym współczynniki łatwości. Wykres nr 2 przedstawia porównanie współczynników łatwości w obszarze poszczególnych standardów egzaminacyjnych (I, II, III) w odniesieniu do osiągnięć maturzystów w Okręgu i w województwach.

Wykres 2. Poziom osiągnięć absolwentów* w zakresie wiadomości i umiejętności z poszczególnych obszarów standardów egzaminacyjnych na poziomie podstawowym z uwzględnieniem poszczególnych województw



* W technikach uzupełniających egzamin pisało 3 absolwentów; w liceach uzupełniających 19, w liceach profilowanych 28.

Współczynnik łatwości za arkusz, który wyniósł 0,53 świadczy o tym, że zdający, tak jak i w latach ubiegłych, nie opanowali wiadomości i umiejętności sprawdzanych podczas egzaminu maturalnego na poziomie zadowalającym, chociaż współczynnik ten jest wyższy od współczynnika z roku ubiegłego o 0,01. Wyniki uzyskane w obszarach I i III są wyższe niż

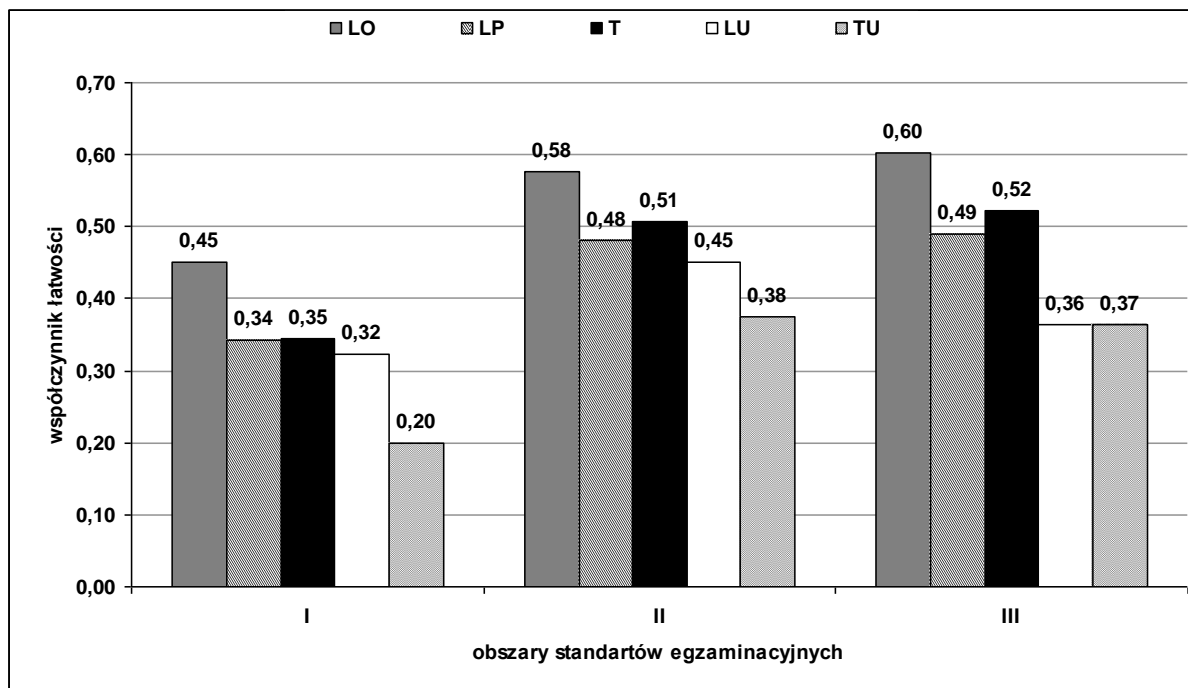
w roku 2011 - w obszarze I współczynnik łatwości jest wyższy o 0,12, a w obszarze III o 0,09. Utrzymuje się od dwóch lat zbliżony wynik w obszarze II. Zróżnicowanie współczynnika łatwości między poszczególnymi obszarami zamyka się w tym roku między 0,42 (w obszarze I) a 0,62 (w obszarze III), różnica wynosi więc 0,20 (w latach: 2011 - 0,22; 2010 – 0,13; 2009 – 0,09). Zdający historię po raz kolejny uzyskali najniższy wynik w obszarze I, ale jest on wyższy niż w roku ubiegłym o 0,12. Natomiast najwyższy w obszarze III (w ubiegłym roku w obszarze II, a w roku 2010 też w obszarze III). Nie można więc i w tym przypadku mówić o tendencji czy powtarzalności. W stosunku do roku 2011 zdający uzyskali wyższe wyniki w obszarze I i III, a w obszarze II na tym samym poziomie.

Nadal też utrzymuje się niewielkie zróżnicowanie między poszczególnymi województwami Okręgu. W obszarach I i II najlepiej opanowali umiejętności zdający w województwie lubuskim (w poprzednich latach w zachodniopomorskim). Zdający w tym województwie uzyskali również najlepszy wynik w obszarze III - tak jak w roku 2011.

Nadal utrzymuje się zróżnicowanie w poziomie opanowania wiadomości i umiejętności przez absolwentów w poszczególnych typach szkół.

Dane na wykresie nr 3 przedstawiają porównanie współczynników łatwości uzyskanych za umiejętności z obszarów standardów egzaminacyjnych dla maturzystów z różnych typów szkół.

Wykres 3. Poziom osiągnięć absolwentów* różnych typów szkół w zakresie wiadomości i umiejętności z poszczególnych obszarów standardów egzaminacyjnych na poziomie podstawowym



* W technikach uzupełniających egzamin pisało 3 absolwentów; w liceach uzupełniających 19, w liceach profilowanych 28.

Umiejętności na najwyższym poziomie we wszystkich trzech obszarach opanowali absolwenci liceów ogólnokształcących. W obszarze I wyniki w stosunku do roku ubiegłego są wyższe o 0,12, a w obszarach II i III nieznacznie, ale niższe - w II o 0,05, w III 0,01. Trudno i tu wskazać tendencję czy pewną powtarzalność, ponieważ absolwenci liceów ogólnokształcących w roku 2011 uzyskali w obszarze I, w stosunku do roku poprzedniego (2010), wyniki niższe, a w tym roku, w stosunku do roku poprzedniego (2011) wyższe; tak samo - w obszarze II w roku 2011 wyniki w stosunku do roku poprzedniego były wyższe, a w bieżącym w stosunku do ubiegłego są niższe. W obszarze I wynik wyższy, w odniesieniu do roku 2011, uzyskali również absolwenci techników i liceów profilowanych, natomiast niższy (najniższy – 0,20) absolwenci techników uzupełniających. W obszarze II piszący z pozostałych typów szkół, tak jak i absolwenci liceów ogólnokształcących, uzyskali wynik niższy w stosunku do roku ubiegłego; w obszarze III, poza absolwentami liceum ogólnokształcącego, wynik niższy o 0,29 uzyskali absolwenci technikum uzupełniającego. Natomiast absolwenci z liceów profilowanych i techników osiągnęli wynik wyższy (licea profilowane o 0,02, technika o 0,08).

W roku 2012 bardzo mocno wzrosło, w porównaniu z rokiem ubiegłym, zróżnicowanie współczynnika łatwości między poszczególnymi typami szkół. W obszarze I zamyka się ono między 0,45 a 0,20 – różnica wynosi 0,25 (w roku 2011 wynosiła 0,12) w obszarze II między 0,58 a 0,38 – różnica wynosi 0,20 (w ubiegłym roku 0,05) w obszarze III między 0,60 a 0,37 - różnica wynosi 0,22 (w roku 2011 - 0,11).

Ilustrację realizacji poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie podstawowym stanowi wykres nr 4 i tabela nr 6, gdzie przedstawiono współczynniki łatwości dla poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie podstawowym dla wszystkich zdających w Okręgu.

Wykres 4. Współczynnik łatwości zadań w arkuszu na poziomie podstawowym

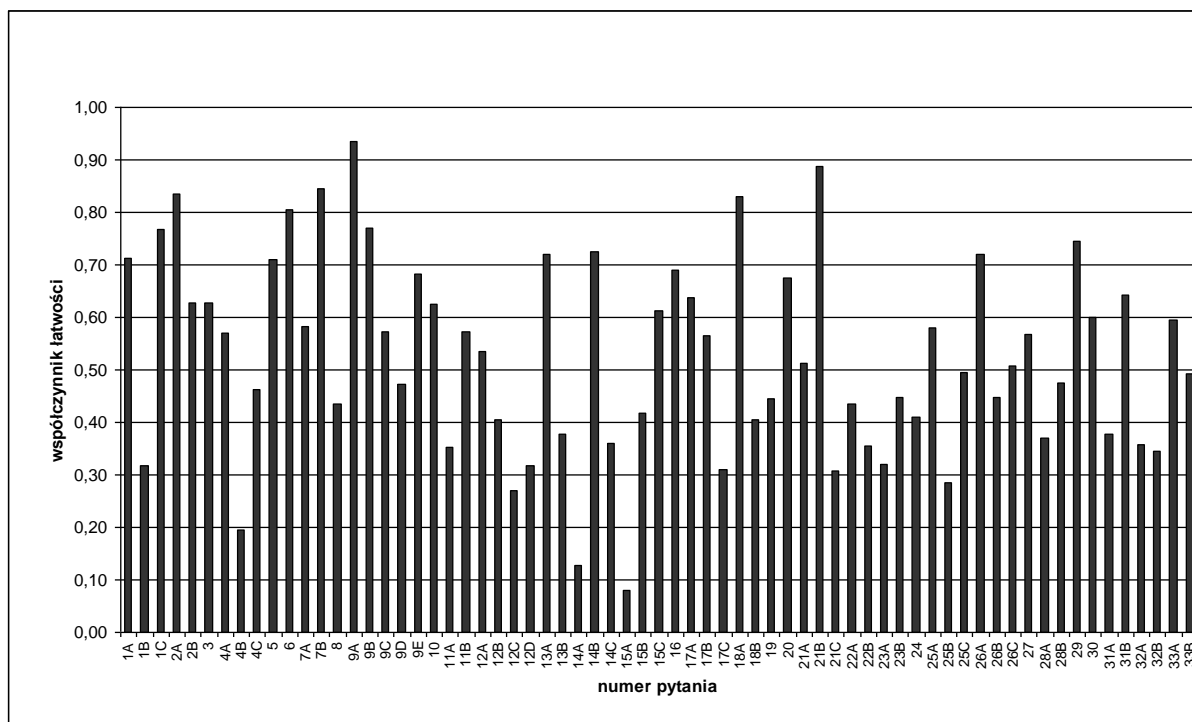


Tabela 6. Klasy łatwości zadań w arkuszu na poziomie podstawowym

Współczynnik łatwości	Zadanie	Numery zadań
0,00 – 0,19	bardzo trudne	4B, 14A, 15A
0,20 – 0,49	trudne	1B, 4C, 8, 9D, 11A, 12B, 12C, 12D, 13B, 14C, 15B, 17C, 18B, 19, 21C, 22A, 22B, 23A, 23B, 24, 25B, 26B, 28A, 28B, 31A, 32A, 32B, 33
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne	2B, 3, 4A, 7A, 9C, 9E, 10, 11B, 12A, 15C, 16, 17A, 17B, 20, 21A, 25A, 25C, 26C, 27, 30, 31B, 33A
0,70 – 0,89	łatwe	1A, 1C, 2A, 5, 6, 7B, 9B, 13A, 14B, 18A, 21B, 26A, 29
0,90 – 1,00	bardzo łatwe	9A

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli nr 6 i na wykresie nr 4 można stwierdzić, że zadaniami bardzo trudnymi okazały się, tak jak w roku ubiegłym, trzy zadania: 4B, 14A i 15A.

Zadanie 4B dotyczyło okresu starożytności - należało w nim wskazać urząd pełniony przez Juliusza Cezara w okresie, w którym zreformował kalendarz. Zadania 14A i 15A dotyczyły nowożytności. W zadaniu 14 A należało na podstawie tekstu źródłowego podać stosowaną w historiografii nazwę opisanego w tekście sposobu gromadzenia ziemi w rękach

feudałów (ogradzanie), a w zadaniu 15A - również na podstawie tekstu - podać nazwę ruchu politycznego, którego postulat został spełniony w wyniku postanowienia sejmu (ruch egzekucyjny).

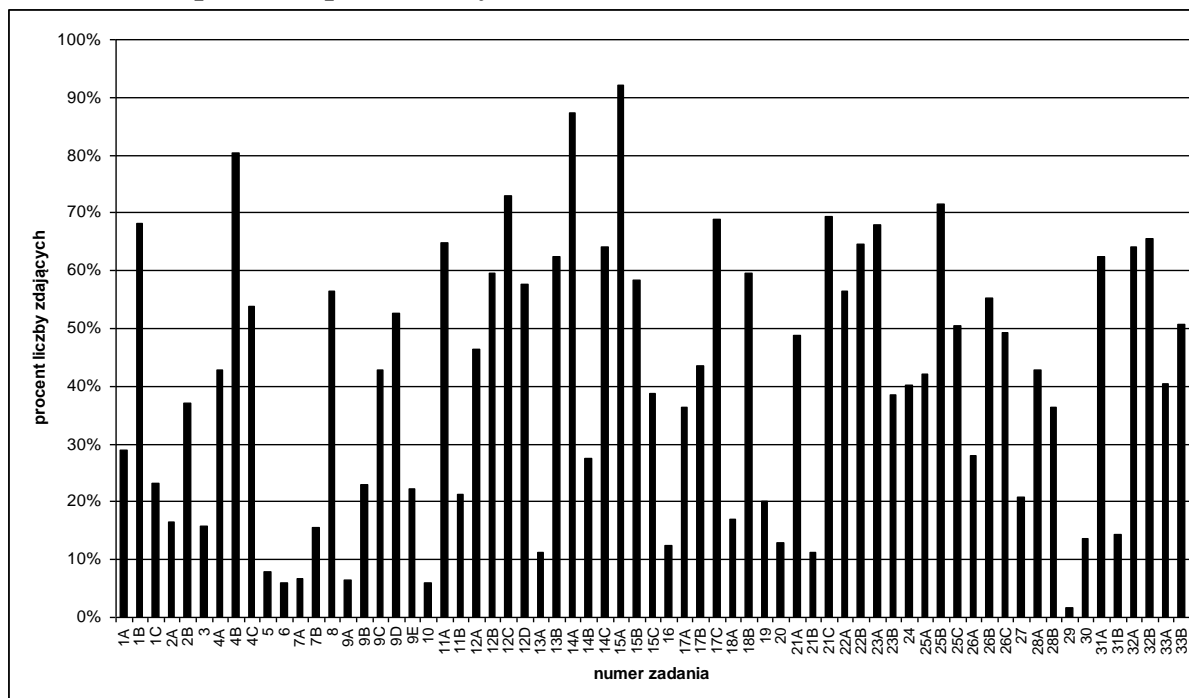
Trudnymi okazało się więcej zadań niż w roku ubiegłym – 28 zadań (w 2011 - 25). Do tej grupy należą zadania związane z umiejscowieniem wydarzeń w czasie i przestrzeni (zadania nr: 1B, 4C, 15B, 24, 26B, 32A), z faktografią historyczną (zadania nr: 9D, 12B, 12C, 12D, 17C, 18B, 21C, 22B, 23A, 23B, 28B, 33B), z identyfikacją postaci na podstawie tekstu (zadanie nr 19), z rozpoznaniem wydarzenia na podstawie tekstu i odczytaniem informacji z tekstu (zadania nr: 11A, 31A, 32B), z analizą źródła ikonograficznego (zadanie nr 22A, 25B, 28A) oraz z analizą treści mapy (zadanie 8). Trudność tych zadań wynikała prawdopodobnie z faktu, iż zdający kolejny raz nie posiadali wiedzy historycznej, czasami nawet elementarnej. Przykładami są zadanie nr 24, w którym należało znać chronologię ważnych wydarzeń z historii powszechnej XIX wieku, zadanie nr 4C, wymagające podania nazwy urzędu, który pełnił Juliusz Cezar czy zadanie 15B, w którym, wykorzystując podaną w tekście źródłowym datę, należało wskazać króla Polski (Zygmunta Augusta), za panowania którego powstał ruch egzekucyjny. Nadal problem dla zdających stanowią treści z okresu historii najnowszej. Tym razem absolwenci nie potrafili rozpoznać postaci przedstawionych na rysunkach satyrycznych - Ignacego Paderewskiego i Ignacego Mościckiego.

Zadań umiarkowanie trudnych dla zdających było 22 (w roku 2011 - 20), łatwych 13 (w roku 2011 – 11). W tej grupie są zadania, w których należało: określić okres panowania Cheopsa (zadanie 1A) i przeznaczenie piramid (zadanie 1C), zidentyfikować miasto Babilon na podstawie informacji zawartych w tekście źródłowym (zadanie 2A), wskazać na podstawie treści mapy informacje fałszywe dotyczące historii Rzymu (zadanie 5), wskazać wydarzenie pierwsze i ostatnie z okresu historii starożytnej (zadanie 6), dokonać uogólnienia informacji zawartej w tekście (7B), dokonać analizy drzewa genealogicznego (9B), rozpoznać style w sztuce (13A), dokonać oceny opinii autora podanego tekstu (14B), dokonać analizy danych statystycznych (18A) oraz interpretacji tekstu (21B), zidentyfikować autora cytowanego tekstu (26A), przyporządkować do podanych opisów właściwe wydarzenia z okresu II wojny światowej (29). Jedno zadanie (9A) okazało się zadaniem bardzo łatwym - należało w nim rozpoznać króla, który zmarł w roku podanym w tekście źródłowym.

Dla tegorocznych maturzystów, mimo niższego w stosunku do roku 2011 wyniku za arkusz, zadania na poziomie podstawowym okazały się umiarkowanie trudne (tak jak w latach 2009, 2010 i 2011), na co wskazuje współczynnik łatwości, wynoszący 0,53 (w 2011- 0,52, w 2010 - 0,54).

Dane na wykresie nr 5 przedstawiają procent zdających, którzy nie podjęli lub nie rozwiązyli zadań w arkuszu na poziomie podstawowym.

Wykres 5. Procent zdających, którzy nie podjęli lub nie rozwiązali zadań w arkuszu na poziomie podstawowym



Najwięcej maturzystów - 92% - nie udzieliło poprawnej odpowiedzi lub nie podjęło próby rozwiązania zadania 15A; zadanie to zostało zakwalifikowane jako bardzo trudne (dotyczyło ruchu egzekucyjnego). W zadaniu nr 14A, skonstruowanym podobnie jak zadanie 15A, 87% absolwentów nie potrafiło nazwać opisanego w tekście sposobu gromadzenia ziemi w rękach feudałów (ogradzanie). 80% zdających nie podało nazwy urzędu, pełnionego przez Juliusza Cezara w okresie, w którym dokonał reformy kalendarza. W zadaniu nr 12C 73% zdających nie wyjaśniło, jakie znaczenie w periodyzacji dziejów miał upadek Konstantynopola w 1543 roku. 71% absolwentów miało problem z zadaniem 25B, w którym należało wskazać, czego alegorią jest podane źródło ikonograficzne.

Ponad 50% zdających historię nie rozwiązało 22 zadań, nie licząc omówionych powyżej (w roku 2011 było to 9 zadań). Nie potrafili: na podstawie tekstu podać nazwy monarchii w starożytnym Egipcie, wskazać spośród podanych państwo, w którym kalendarz juliański obowiązywał jeszcze na początku XX wieku, odczytać treść mapy i wskazać właściwy dla niej tytuł, wyjaśnić, dlaczego Władysław Łokietek musiał w okresie opisanym w źródle opuścić kraj, rozpoznać informację zawartą w treści wiersza, umiejscowić w czasie upadek Konstantynopola w stosunku do innego wydarzenia, którym była wyprawa Marco Polo, rozpoznać, do mieszkańców którego państwa odnoszą się teksty dotyczące upadku Konstantynopola, wskazać spośród podanych styl w sztuce, który był związany z kontreformacją, wyjaśnić przyczynę wprowadzania systemu grodzień, wskazać króla, za panowania którego został powołany ruch egzekucyjny, wyjaśnić przyczyny roszczeń Jana Kazimierza do tronu Szwecji, na podstawie danych statystycznych odczytać nazwę procesu, którym była rewolucja przemysłowa, skojarzyć, dlaczego sprawa włoska była przedmiotem

obrad uczestników zjazdu w Warszawie w 1860, skojarzyć manifestację w Warszawie i ukazany na rysunku pogrzeb ofiar z powstaniem styczniowym oraz uzasadnić, że pogrzeb ten jest manifestacją solidarności społeczeństwa; podać ostatnią funkcję pełnioną przez Romuald Traugutt w powstaniu styczniowym; podać nazwę dynastii, z której pochodził Franciszek Józef I, rozpoznać bitwę, której dotyczył tekst (bitwa warszawska w roku 1920); na podstawie opisanego szlaku bojowego 1 Dywizji Pancерnej wskazać jej dowódcę; podać roku, w którym miały miejsce opisane w tekście wydarzenia – kontrofensywa ZSRR pod Moskwą i przystąpienie USA do II wojny światowej, sformułować tezę, dotycząca zmiany układu sił w Europie po II wojnie światowej, wyjaśnić, dlaczego Czechosłowacja nie skorzystała z Planu Marshalla.

Na podstawie analizy wyników zdających egzamin z historii na **poziomie podstawowym** można zatem stwierdzić, że w stosunku do roku 2011 w obszarach I i III piszący uzyskali wyniki wyższe, a w obszarze II wynik na tym samym poziomie. Absolwenci nie mieli trudności, (kolejny już raz) z zadaniami opartymi na: źródłach dotyczących starożytnych cywilizacji, danych statystycznych, informacjach z tablicy genealogicznej oraz źródłach ikonograficznych dotyczących stylów w sztuce. W tym roku łatwe okazało się również zadanie z zakresu historii najnowszej – rozpoznanie wydarzeń z okresu II wojny światowej. Natomiast kolejny raz zdający wykazali się brakiem podstawowej wiedzy historycznej ze wszystkich epok, głównie z zakresu faktografii.

Wyniki egzaminu na poziomie rozszerzonym

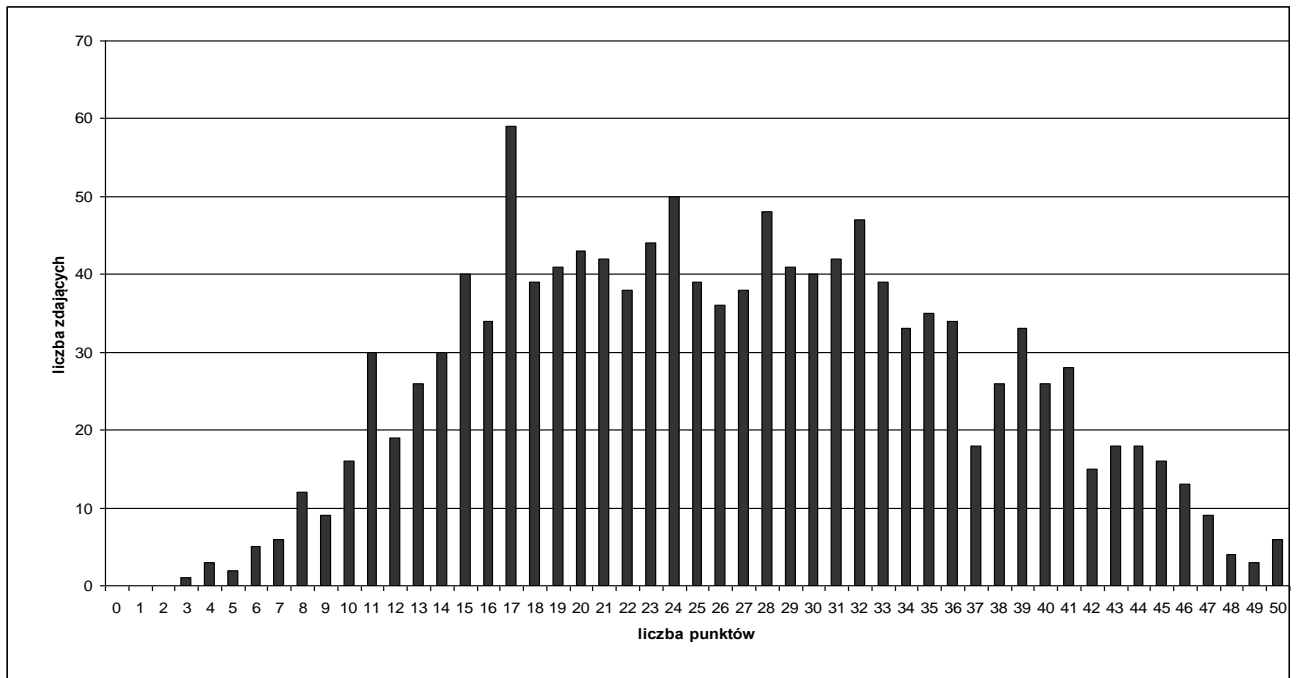
Struktura arkusza na poziomie rozszerzonym wymagała od zdającego, tak jak w latach poprzednich, wykazania się zarówno konkretną wiedzą historyczną, jak i umiejętnościami, w tym umiejętnością budowania rozszerzonej wypowiedzi.

W tabeli nr 7 znajdują się podstawowe parametry statystyczne wyników uzyskanych za zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym. Natomiast rozkład wyników uzyskanych przez zdających przedstawiono na wykresie nr 6.

Tabela 7. Parametry statystyczne opisujące wyniki zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym

Kraj	Okręg							
Średni wynik punktowy	Średni wynik punktowy	Odchylenie standardowe	Mediana (wynik środkowy)	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksy- malny wynik	Mini- malny wynik	Średni wynik procentowy	Współ- czynnik łatwości
25,5	26,44	10,10	26	17	50	3	52,13	0,58

Wykres 6. Rozkład wyników punktowych uzyskanych przez zdających egzamin na poziomie rozszerzonym



Wynik maksymalny 50 punktów osiągnęło 6 zdających (o 50% mniej niż w roku 2011).

Modalna jest niższa w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast pozostałe wyniki za zadania w arkuszu rozszerzonym są wyższe niż w roku 2011. Wynik najczęściej występujący (modalna) wynosi 17 pkt i jest niższy od wyniku w roku 2011 o 3 pkt. Nie zauważa się w tym przypadku tendencji czy powtarzalności, ponieważ w roku 2010 wynik ten wynosił 27 pkt, a 2009 15 pkt. Modalna i w tym roku jest dużo niższa od pozostałych miar tendencji centralnej: średniej arytmetycznej (26,44 pkt) i mediany (26 pkt). Rozkład wyników jest niesymetryczny, wyniki przesunięte są w lewo – rozkład jest prawoskośny. Oznacza to, że mniejsza liczba zdających uzyskała wyniki wyższe. Trudno więc i w tym przypadku mówić o tendencji, gdyż liczba ta była też mniejsza w roku 2011 (również w 2010, 2009 i 2008). Rozstęp wyników jest identyczny jak w roku ubiegłym i wynosi 45 pkt, co wskazuje na utrzymywanie się dużego zróżnicowania poziomu wiedzy i umiejętności wśród zdających. Na utrzymujący się taki rozstęp wyników ma prawdopodobnie wpływ fakt, iż egzamin maturalny z historii nie decyduje o tym, czy maturzysta zdał egzamin. Statystyczny maturzysta uzyskał wynik 26,44 pkt (wyższy o 0,65 pkt w stosunku do roku 2011), co stanowi 52,13 % (w ubiegłym roku było to 51,61) liczby punktów możliwych do uzyskania. Współczynnik łatwości za arkusz wyniósł 0,58 (w roku 2011 – 0,52).

Wynik maksymalny – 50 punktów osiągnęło 6 zdających, o 50% mniej niż w roku 2011.

Kolejny raz, biorąc pod uwagę średni wynik, na najwyższym poziomie opanowali umiejętności i wykazali się wiedzą zdający historię na poziomie rozszerzonym

w województwie lubuskim. W stosunku do zdających z województwa zachodniopomorskiego uzyskali wyższy średni wynik o 0,78 wartości, a do województwa wielkopolskiego o 3,82 (zbliżone wyniki były w roku 2011). W tym przypadku można stwierdzić, że zauważalna jest powtarzalność w zróżnicowaniu wyników między poszczególnymi województwami.

Dane szczegółowe dla poszczególnych województw zamieszczono w tabelach 8., 9., 10.

Ogółem zdających 1294.

Tabela 8. Województwo lubuskie

Liczba zdających – 176

Średni wynik punktowy	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
29,33	34	50	6	57,48	0,64

Tabela 9. Województwo wielkopolskie

Liczba zdających – 944

Średni wynik punktowy	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
25,51	17	50	3	50,28	0,58

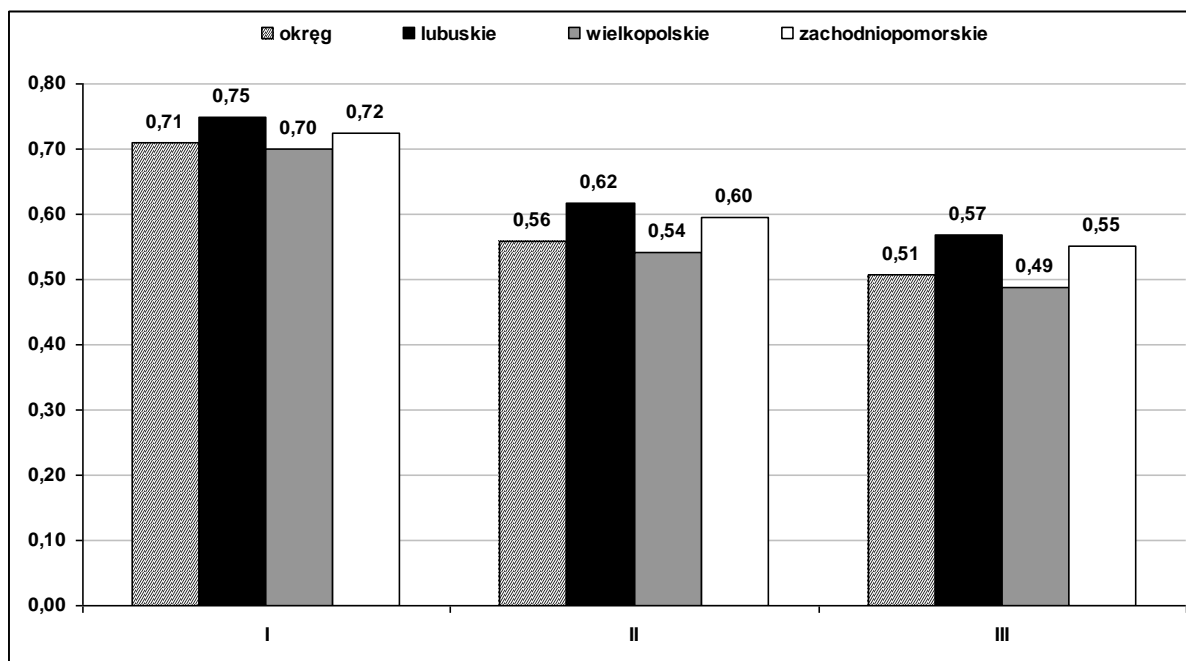
Tabela 10. Województwo zachodniopomorskie

Liczba zdających – 174

Średni wynik punktowy	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
28,55	28	50	4	56,38	0,62

Wykres nr 7 przedstawia porównanie współczynników łatwości w obszarze standardów egzaminacyjnych (I, II, III) w odniesieniu do maturzystów w poszczególnych województwach Okręgu.

Wykres 7. Poziom osiągnięć absolwentów* w zakresie wiadomości i umiejętności z poszczególnych obszarów standardów egzaminacyjnych na poziomie rozszerzonym z uwzględnieniem poszczególnych województw

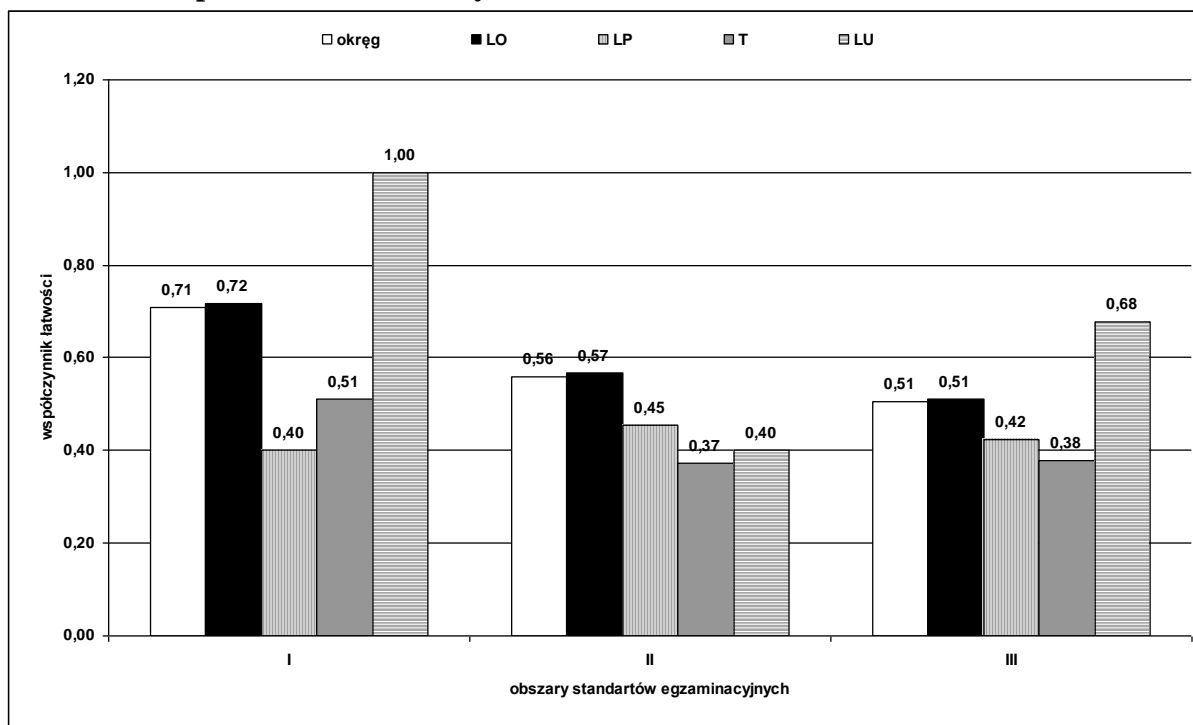


* W liceum uzupełniającym egzamin pisał 1 absolwent; w liceach profilowanych 5.

Współczynniki łatwości obliczane na podstawie wyników za opanowane przez maturzystów umiejętności z zakresu standardów wymagań egzaminacyjnych świadczą o tym, że zdający w 2012 roku uzyskali wyższą wartość w stosunku do roku ubiegłego we wszystkich trzech obszarach. W obszarze I widoczny jest najwyższy wzrost, piszący wykazali się poziomem umiejętności bliskim zadowalającemu. W obszarze tym współczynnik łatwości wynosi 0,72, i jest wyższy w stosunku do roku 2011 o 0,30. W obszarze II współczynnik wyniósł 0,58 i jest to wartość wyższa od wartości w roku 2011 o 0,14. Zbliżoną wartość uzyskali tegoroczni absolwenci w obszarze III – 0,53, jest ona wyższa w stosunku do roku ubiegłego o 0,09. Utrzymuje się zróżnicowanie między poszczególnymi obszarami, ale jest niższe niż w latach poprzednich, wynosi 0,19 (0,20 w roku 2011, 0,34 w roku 2010). Zróżnicowanie między poszczególnymi województwami w Okręgu w danych obszarach jest niewielkie, podobnie, jak w latach poprzednich. Analizując wyniki w trzech województwach i we wszystkich trzech obszarach można stwierdzić, iż zróżnicowanie między wynikami absolwentów w poszczególnych województwach nie jest duże, ale zauważa się, że wiedzę i umiejętności na najwyższym poziomie opanowali piszący w województwie lubuskim (w ubiegłym roku najwyższy wynik uzyskali tylko w obszarze I), natomiast na najniższym zdający w województwie wielkopolskim. Natomiast większe zróżnicowanie w poziomie wiedzy i umiejętności możemy zauważyć, analizując wyniki absolwentów w poszczególnych typach szkół.

Dane na wykresie nr 8 przedstawiają porównanie współczynnika łatwości obliczonego na podstawie wyników za umiejętności z poszczególnych obszarów standardów egzaminacyjnych dla różnych typów szkół.

Wykres 8. Poziom osiągnięć absolwentów różnych typów szkół w zakresie wiadomości i umiejętności z poszczególnych obszarów standardów egzaminacyjnych na poziomie rozszerzonym



*** W liceum uzupełniającym egzamin pisał 1 absolwent, w liceach profilowanych 5.**

Tak jak w latach poprzednich umiejętności ze wszystkich obszarów badane przez zadania z tegorocznego arkusza na poziomie rozszerzonym najlepiej opanowali absolwenci liceów ogólnokształcących, jednak nie w każdym obszarze są to wyniki wyższe niż w roku 2011.

W stosunku do roku ubiegłego w obszarach I i III absolwenci wszystkich typów szkół uzyskali wyniki wyższe - w obszarze I absolwenci liceów ogólnokształcących o 0,30 osiągając wynik bliski zadowalającemu – 0,72, absolwenci techników o 0,20, uzyskując wynik 0,51, również o 0,20 podnieśli swój wynik absolwenci liceów profilowanych, chociaż uzyskali wynik poniżej 0,45. Przyrost wiedzy i umiejętności w obszarze I, w stosunku do roku 2011, jest stosunkowo wyrównany we wszystkich typach szkół. Mniej wyrównany jest w obszarze III, w którym absolwenci liceów ogólnokształcących podnieśli wynik o 0,07, liceów profilowanych o 0,09, techników o 0,10. Natomiast w obszarze II absolwenci ze wszystkich typów szkół w stosunku do roku ubiegłego uzyskali wyniki niższe – absolwenci liceów ogólnokształcących o 0,05, liceów profilowanych o 0,14, a techników o 0,16.

Reasumując - najwyższe wyniki we wszystkich obszarach uzyskali absolwenci liceów ogólnokształcących. Wyższe wyniki, w porównaniu z rokiem ubiegłym, uzyskali absolwenci wszystkich typów szkół w obszarach I i III, natomiast niższe w obszarze II. Można zatem stwierdzić, że w stosunku do roku 2011 nastąpił u zdających historię wzrost poziomu wiedzy i umiejętności w obszarach I i III, a obniżył się w obszarze II.

Dane, umożliwiające szczegółową analizę współczynników łatwości dla poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym, przedstawiono na wykresie nr 9 i w tabeli nr 11.

Wykres 9. Współczynnik łatwości dla poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym

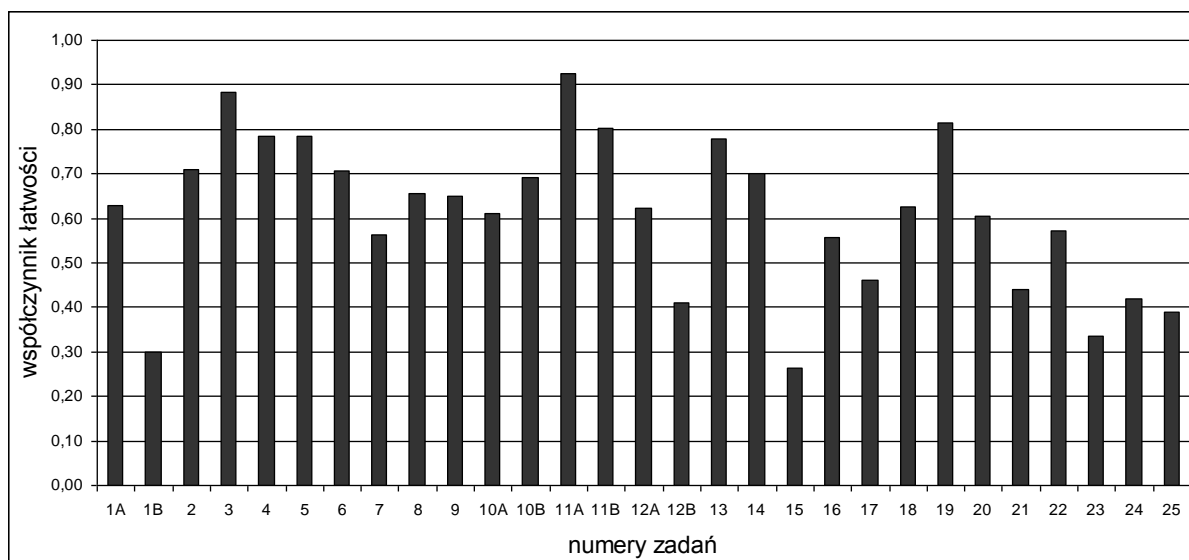


Tabela 11. Klasy łatwości zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym

Współczynnik łatwości	Zadanie	Numery zadań
0,00 – 0,19	bardzo trudne	brak zadań
0,20 – 0,49	trudne	1B, 12B, 15, 17, 21, 23, 24, 25
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne	1A, 7, 8, 9, 10A, 10B, 12A, 16, 18, 20, 22
0,70 – 0,89	łatwe	2, 3, 4, 5, 6, 11B, 13, 14, 19
0,90 – 1,00	bardzo łatwe	11A

W arkuszu na poziomie rozszerzonym żadne z zadań, tak jak w roku ubiegłym, nie było dla maturzystów zadaniem bardzo trudnym. Trudne dla zdających okazało się 9 zadań. Najtrudniejsze to zadanie nr 15 (0,26), w którym wymagana była podstawowa wiedza, dotycząca wydarzeń z wieku XX. Następnie to zadania nr: 1B (0,30) – w zadaniu wymagana była wiedza z historii starożytnej Grecji, 23 (0,34) – należało rozpoznać

na podstawie tekstu cesarza Franciszka Józefa I i podać nazwę dynastii, którą reprezentował, 25 (0,39) – wypracowanie, 12B (0,41) – w tym zadaniu należało wskazać wydarzenie, które miało miejsce w tym samym roku co podpisanie Karty Atlantyckiej, 24 (0,42) – zdający musieli podać czynniki, które miały wpływ na różnorodność ocen cesarza Franciszka Józefa I, 21 (0,44) – w zadaniu tym należało na podstawie medziorytu podać, do jakich tradycji odwoływano się kreując wizerunek publiczny Napoleona Bonaparte, 17 – maturzyści musieli podać przyczyny dwóch różnych ocen polityki Kazimierza Wielkiego w okresie PRL, w tym przypadku musieli znać politykę władz okresu PRL.

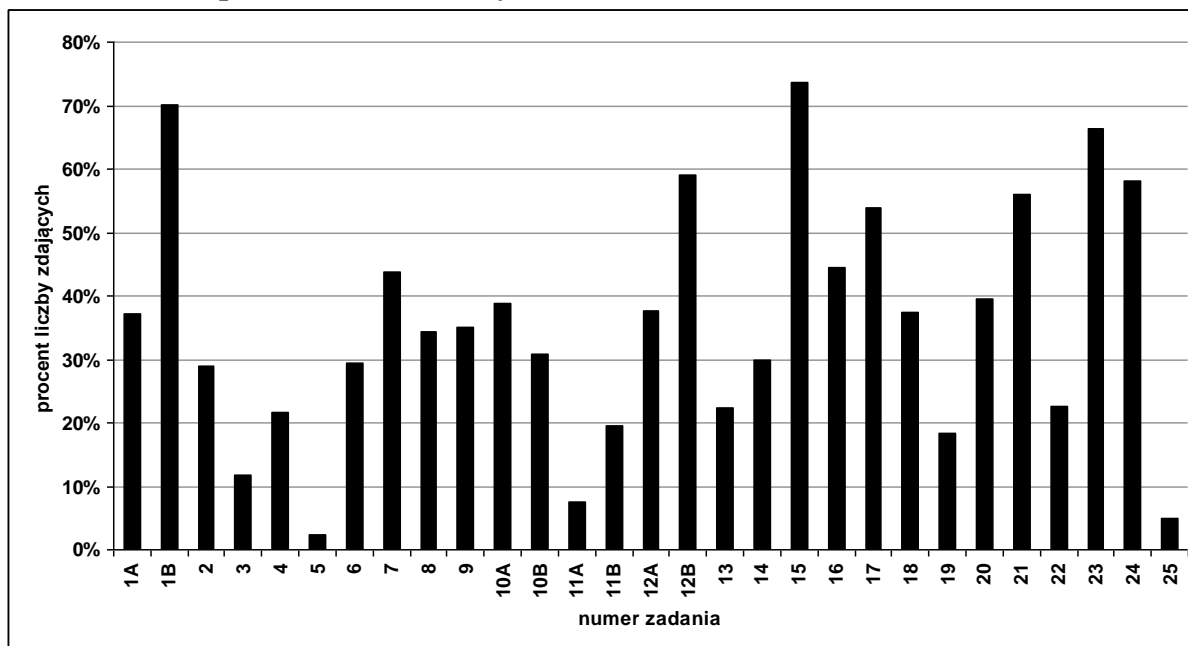
Umiarkowanie trudnymi okazało się 11 zadań. Zadania te wymagały: wiedzy z okresu starożytnych Aten (zad. 1A), działań Zygmunta Augusta jako władcy Polski (zad. 7), polityki ekonomicznej – doktryna merkantylizmu (zad. 8), działań prowadzonych w okresie powstania kościuszkowskiego – nadanie tytułu mapie (zad. 9), Komuny Paryskiej i udziału w niej Polaków (zad. 10A, zad. 10B), umiejętności oceny rządów Kazimierza Wielkiego na podstawie treści tekstu źródłowego (zad. 16), rozpoznania zacytowanego dokumentu z okresu powstania kościuszkowskiego (zad. 18), interpretacji rysunku satyrycznego dotyczącego historii najnowszej - okresu II wojny światowej (zad. 12A), odczytania informacji zawartych w tekście dotyczących zmiany wizerunku publicznego Napoleona Bonaparte (zad. 20) oraz interpretacji elementów medziorytu - należało zauważyć role, w których został przedstawiony Napoleon (zad. 22).

Łatwymi okazało się 9 zadań, w których wymagano: znajomości pojęć z zakresu historii starożytnej, umiejętności interpretacji źródeł ikonograficznych, umiejętności odczytania informacji z tekstu źródłowego, tablicy genealogicznej oraz danych statystycznych i ich zinterpretowania. Należy jednak zauważyć, że inne zadania z tego rodzaju źródłami okazały się dla zdających trudne, co może być potwierdzeniem na to, iż problemem dla piszących egzamin nie jest umiejętność odczytania informacji ze źródeł, lecz wiedza, która potrzebna jest do ich interpretacji czy analizy.

Dla tegorocznych absolwentów zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym okazały się, tak jak w roku 2011, umiarkowanie trudne, na co wskazuje współczynnik łatwości całego arkusza, wynosi on 0,58 (w roku 2011 – 0,50).

W analizie wyników warto również uwzględnić procent zdających egzamin, którzy nie podjęli lub błędnie rozwiązali poszczególne zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym. Dane te przedstawiono na wykresie 10.

Wykres 10. Procent zdających, którzy nie podjęli lub nie rozwiązyali zadań z arkusza na poziomie rozszerzonym

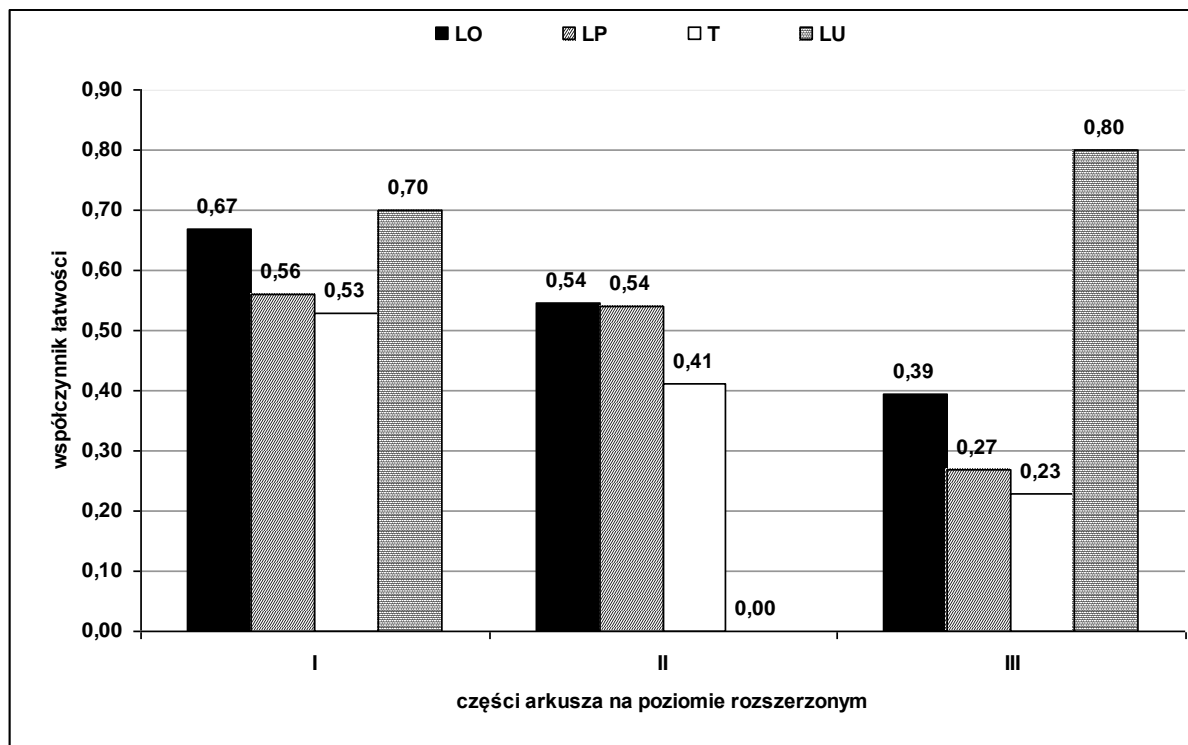


Największa liczba maturzystów (74%) nie udzieliła poprawnej odpowiedzi w zadaniu nr 15, w którym należało ułożyć chronologicznie wydarzenia z historii najnowszej. 70% nie potrafiło uzasadnić, że inspiracją do zaprojektowania monety euro była moneta starożytnych Aten. 66% zdających nie udzieliło poprawnej odpowiedzi w zadaniu nr 23, w którym na podstawie tekstu należało rozpoznać cesarza i podać nazwę dynastii, z której pochodził. Ponad 50% nie udzieliło poprawnej odpowiedzi także w zadaniach nr: 12B, 17, 21, 24. W zadaniach tych kolejno należało: wskazać wydarzenie, które miało miejsce w tym samym roku, w którym podpisano Kartę Atlantycką, wyjaśnić przyczynę różnic w ocenie działalności Kazimierza Wielkiego w okresie PRL, rozpoznać tradycje historyczne umieszczone na miedziorycie, określić na podstawie tekstu dwa czynniki, które miały wpływ na ocenę Napoleona Bonaparte.

Na podstawie tegorocznych wyników można stwierdzić, iż nadal maturzyści nie posiadają podstawowej wiedzy historycznej, mają problem z uogólnianiem informacji, oceną i odczytaniem informacji zawartych głównie w źródłach ikonograficznych oraz tekstowych.

Na wykresie nr 11 przedstawione są osiągnięcia absolwentów czterech typów szkół.

Wykres 11. Poziom osiągnięć absolwentów różnych typów szkół w zakresie wiadomości i umiejętności z poszczególnych części arkusza na poziomie rozszerzonym



*** W liceum uzupełniającym egzamin pisał 1 absolwent, w liceach profilowanych 5.**

Z danych na wykresie wynika, iż w tym roku absolwenci liceów ogólnokształcących (nie licząc jednego absolwenta liceum uzupełniającego) nie uzyskali najwyższych wyników we wszystkich trzech częściach arkusza, w części II identyczne wyniki jak oni uzyskali absolwenci liceów profilowanych.

Wyniki między poszczególnymi częściami arkusza są nieco mniej zróżnicowane niż w roku ubiegłym. Większe jest zróżnicowanie, tak jak i w roku ubiegłym, między częściami I i II a częścią III, natomiast mniejsze między częścią I a częścią II arkusza. Najwyższe wyniki uzyskali zdający w części I (w roku 2011 w części II). W części tej w stosunku o roku ubiegłego najbardziej podwyższyli swój wynik absolwenci techników - aż o 0,43, natomiast zarówno absolwenci liceów ogólnokształcących, jak i liceów profilowanych podnieśli swój wynik o 0,08. W części II w stosunku do roku ubiegłego swoje wyniki podnieśli tylko absolwenci techników, uzyskując wynik wyższy o 0,11; absolwenci liceów ogólnokształcących uzyskali wynik niższy o 0,11, a absolwenci liceów profilowanych o 0,06. W części III wyniki absolwentów wszystkich typów szkół utrzymały się w przybliżeniu na tym samym poziomie. Wypracowanie pozostaje najtrudniejszą dla wszystkich absolwentów częścią egzaminu maturalnego z historii.

W kontekście wyników warto kolejny raz zwrócić uwagę na wybory tematów. W bieżącym roku zdający mogli napisać wypracowanie na temat:

1. *Rządny władzy wódz czy dalekowzroczny polityk? Przedstaw i oceń rolę, jaką odegrał Aleksander Wielki w dziejach starożytnego świata.*
2. *Dwie drogi do niepodległości. Przedstaw i oceń zasługi Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego dla odzyskania wolności przez Polskę.*

Informacje o wyborach tematów oraz średnich wynikach punktowych zamieszczono w tabeli nr 12.

Tabela 12. Wybieralność i średnie wyniki punktowe tematów wypracowań wśród zdających egzamin maturalny z historii w Okręgu, województwach oraz w poszczególnych typach szkół

Absolwenci którzy wybrali	Okręg	Województwo:			Typy szkół:			
		L	W	Z	LO	LP	T	LU
Wybór tematów wypracowania								
Temat 1	48,06%	49,14%	48,14%	46,51%	47,53%	60,00%	62,22%	100,00%
Temat 2	51,94%	50,86%	51,86%	53,49%	52,47%	40,00%	37,78%	0,00%
Średnie wyniki punktowe uzyskane przez absolwentów								
Temat 1	8,11	9,35	7,75	8,80	8,22	8,67	5,43	16,00
Temat 2	7,36	9,45	6,92	7,70	7,49	0,50	3,18	nie wybrano

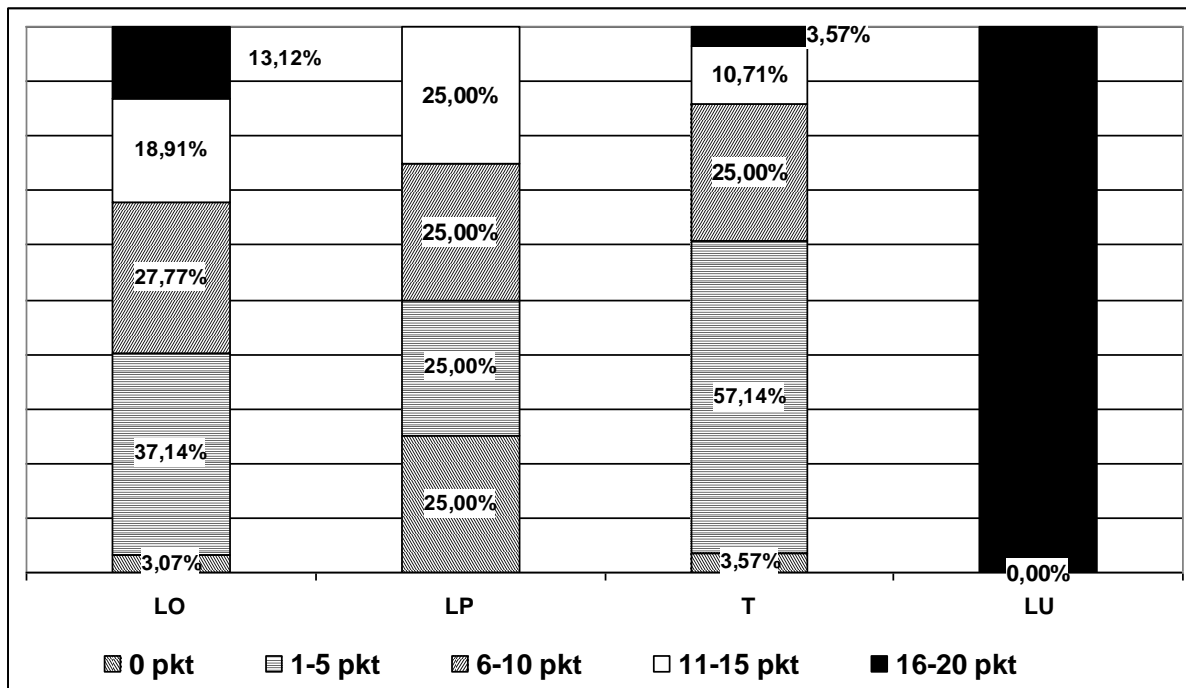
*** W liceum uzupełniającym egzamin pisał 1 absolwent, w liceum profilowanym 5.**

W tym roku wystąpiło mniejsze zróżnicowanie w wybieralności między tematem 1. a 2. Ogółem w Okręgu i w województwach absolwenci częściej wybierali temat 2. Natomiast w poszczególnych typach szkół temat nr 2 w większości wybierali absolwenci liceów ogólnokształcących, natomiast temat 1. piszący z pozostałych typów szkół.

W stosunku do roku 2011 średni wynik punktowy za realizację tematu 1. jest w tym roku, zarówno w Okręgu, jak i w województwach oraz w poszczególnych typach szkół, wyższy o 0,20 pkt, a za realizację tematu 2. wynik pozostaje na tym samym poziomie. Z tych danych można wywnioskować, iż temat z okresu starożytności sprawił piszącym mniej problemów niż temat z okresu historii najnowszej. Kolejny raz wyniki wypracowań wskazują, że historia najnowsza stanowi problemem dla zdających.

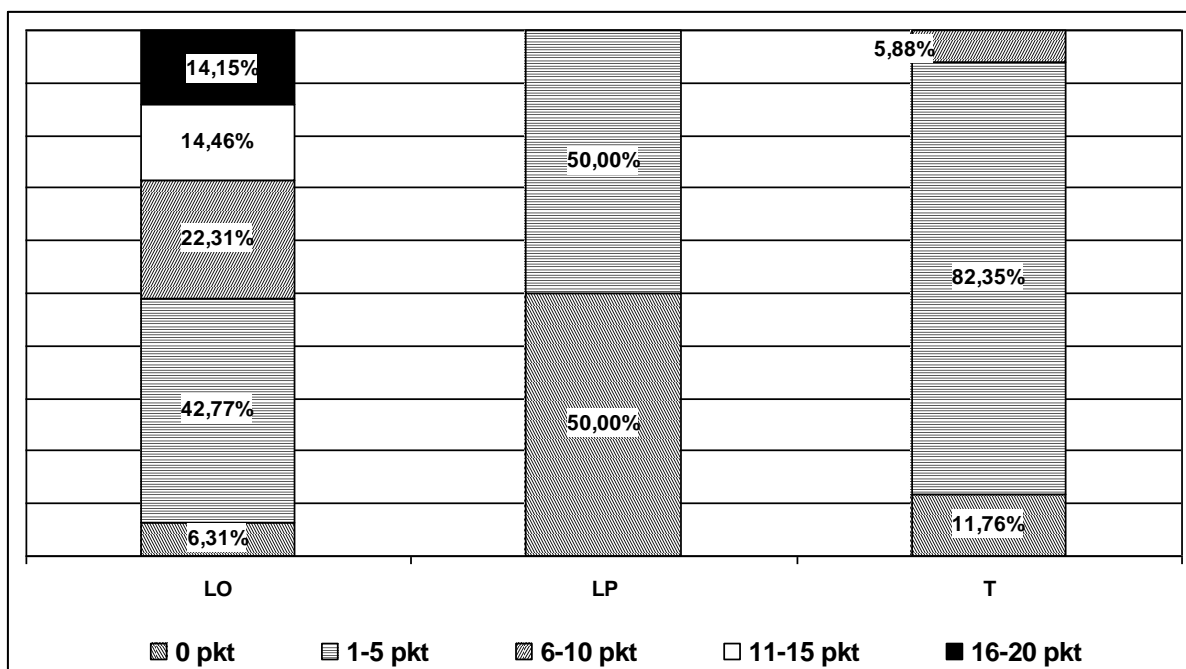
Wyniki uzyskane za zredagowanie zadania rozszerzonej odpowiedzi podczas tegorocznej matury przedstawiają wykresy nr 12, 13, 14.

Wykres 12. Rozkład wyników procentowych absolwentów różnych typów szkół za zadanie rozszerzonej odpowiedzi (wypracowanie) – temat 1.*



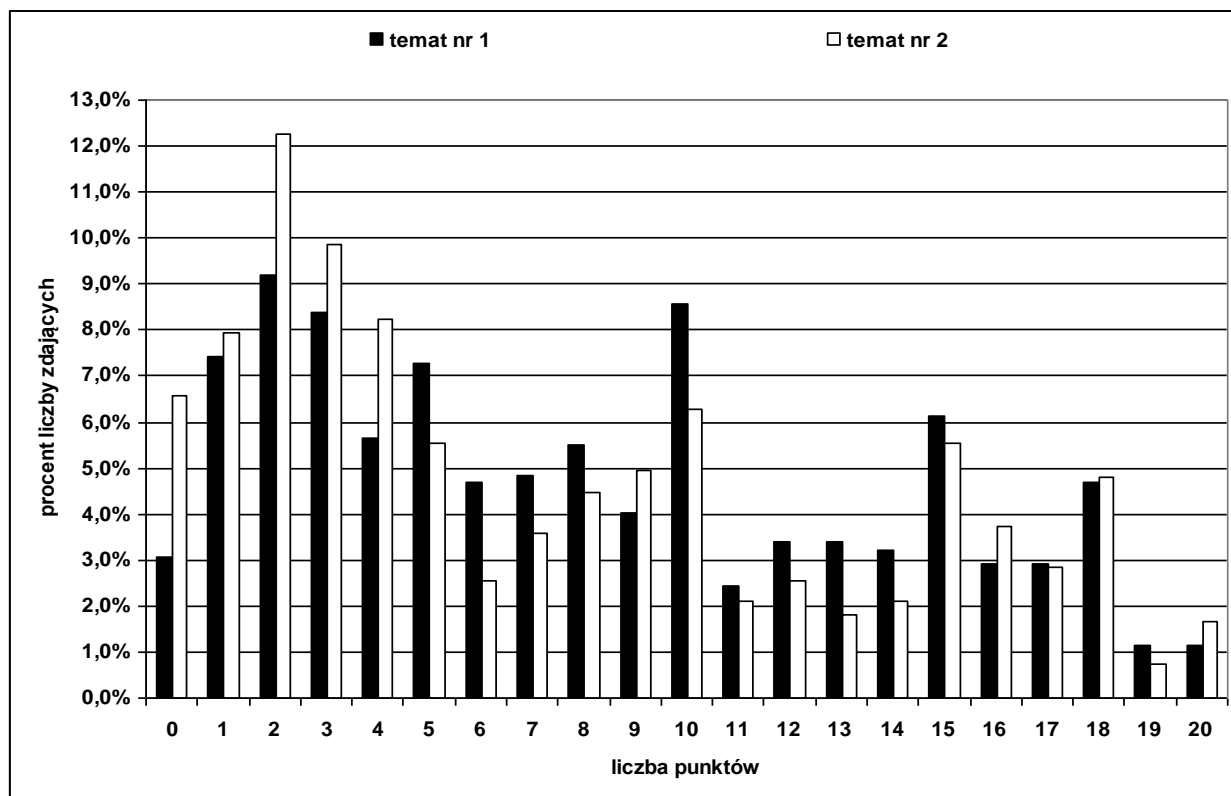
* W liceum uzupełniającym temat 1. pisał jeden absolwent, w liceum profilowanym trzech.

Wykres 13. Rozkład wyników procentowych absolwentów różnych typów szkół za zadanie rozszerzonej odpowiedzi (wypracowanie) – temat 2.*



* W liceum profilowanym temat 2. pisało dwóch absolwentów

Wykres 14. Rozkład wyników punktowych za zadanie rozszerzonej odpowiedzi w zależności od wyboru tematu



Rozkład wyników nie ulega zmianie, jest nadal zróżnicowany ze względu na typ szkoły i wybrany temat. Najwyższe wyniki osiągnęli absolwenci liceów ogólnokształcących (nie biorąc pod uwagę jednego absolwenta liceum uzupełniającego, który pisał wypracowanie na temat 1.) 169 osób piszących w tych szkołach uzyskało wyniki w przedziale 16 - 20 pkt, (77 za temat 1. i 92 za temat 2) w tym 19. maksymalną liczbę punktów, tj. 20 (za temat 1. -7, za temat 2. -11). W przedziale tym znalazł się również wynik jednego absolwenta technikum, który pisał temat nr 2. Trudno omawiać wyniki absolwentów pozostałych typów szkół, ponieważ w liceum uzupełniającym pisał jeden zdający, a w liceum profilowanym pięciu. Biorąc pod uwagę absolwentów liceów ogólnokształcących i techników, najwięcej piszących uzyskało wyniki w przedziale 1 – 5 pkt. Natomiast wśród piszących w technikum taki wynik uzyskało o wiele mniej osób niż w 2011, różnica wynosi 26,92 p.p. Średni wynik w Okręgu za realizację tematu 1. wynosi 8,11 pkt, a tematu 2. - 7,36 pkt. Średni wynik punktowy w Okręgu za realizację tematu 1. oraz 2. jest porównywalny, różnica wynosi 0,74. Natomiast większe zróżnicowanie widoczne jest w województwach i poszczególnych typach szkół. Biorąc pod uwagę średnie wyniki punktowe w Okręgu uzyskane za realizację obu tematów (z wyjątkiem uzyskanych w liceach profilowanych i technikumach) można stwierdzić, że trudność obu tematów była również i w tym roku porównywalna, a piszący przygotowani do obu tematów tym samym poziomem. Nadal jednak

wyniki nie są zadowalające, na co wskazuje średni wynik punktowy i stosunkowo wysoka liczba piszących, którzy uzyskali wyniki w poziomie I (1-5 pkt).

Absolwenci piszących zarówno temat 1. jak i 2. mieli te same trudności z realizacją zagadnień co w latach poprzednich. Problemem były: zasób wiedzy na dany temat, szczególnie dotyczący zasług Romana Dmowskiego dla odzyskania przez Polskę niepodległości, selekcja informacji, uogólnianie i syntetyzowanie, formułowanie wniosków i ocen. Nie zauważa się poprawy, jeżeli chodzi o sprawność językową absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

III. Wnioski:

- Nadal utrzymuje się tendencja spadkowa zainteresowania egzaminem maturalnym z historii. W tym roku w Okręgu egzamin ten po raz pierwszy pisało 3142 absolwentów (w roku 2011 – 3467, w 2010 - 4252).
- Piszący uzyskali w tym roku w Okręgu średni wynik wyższy w stosunku do roku 2011. W Okręgu zdający uzyskali też nieco wyższy średni wynik od wyniku krajowego zarówno w arkuszu na poziomie podstawowym – 55,02% (w kraju 54,0%), jak i rozszerzonym – 52,13% (w kraju 51,0%).
- W tym roku jeszcze bardziej zwiększył się rozstęp pomiędzy wynikami uzyskanymi w poszczególnych województwach.
Średni wynik w poszczególnych województwach w arkuszu na poziomie podstawowym wynosi: w województwie lubuskim – 56,58%, wielkopolskim – 53,71%, zachodniopomorskim – 55,23%; w arkuszu na poziomie rozszerzonym: w województwie lubuskim – 57,48%, wielkopolskim – 50,28, zachodniopomorskim – 56,38%.
- Nadal utrzymuje się różnica między wynikami egzaminu absolwentów poszczególnych typów szkół.
- Maturzystom również i w tym roku nie sprawiły problemów zadania wyposażone w takie źródła jak: dane statystyczne, tablica genealogiczna i (niektóre) mapy, z których należało odczytać dane lub informacje.
- Egzamin maturalny, tak jak w roku ubiegłym, ukazał słabe strony edukacji historycznej. Nadal problemem jest brak elementarnych wiadomości przedmiotowych jak: znajomość dat, nazwisk, faktów, pojęć, które występują na wszystkich etapach kształcenia historycznego. Przykładem może być problem z rozpoznaniem na rysunku Ignacego Paderewskiego i Ignacego Mościckiego, nieznajomość dat rocznych ważnych wydarzeń z okresu II wojny światowej i historii najnowszej, znajomość elementów charakterystycznych dla tradycji rzymskiej i karolińskiej czy przeznaczenia piramid. Kolejny raz trudność sprawiły zdającym: praca ze źródłem kartograficznym (źródło dotyczyło sytuacji z okresu II wojny światowej), sformułowanie oceny, uogólnienie, wyciągnięcie wniosków (np. wyjaśnienie, dlaczego ocena działań Kazimierza Wielkiego była różna w okresie PRL).

- Nadal pojawiają się błędne odpowiedzi, które wynikają z niedokładnego przeczytania polecenie lub jego niezrozumienia.
- Wypracowanie jest dla absolwentów nadal jednym z najtrudniejszych zadań. Kolejny raz ujawniło ono u zdających braki w wiedzy i umiejętnościach, tym razem z zakresu działalności Aleksandra Wielkiego (temat 1) oraz z zakresu działalności Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego (temat 2). Tak jak w latach ubiegłych, trudność piszącym sprawiły: selekcja materiału rzeczowego, dobór faktów, analiza problemu oraz wyciągnięcie wniosków i ocena, a co za tym idzie, ujęcie wypracowania w spójną i logiczną całość. Wydaje się, iż mimo identycznych spostrzeżeń w poprzednich latach, nadal zbyt mało ćwiczy się syntezę i analizę problemu oraz umiejętność napisania dłuższej wypowiedzi.

Aneta Sarbinowska-Murawiecka